REVISTA TEOLOGICĂ

ORGAN PENTRU ŞTIINŢA ŞI VIEAŢA BISERICEASCĂ.

— APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ. —

Anul IX. 31 Nov., — 15 Dec. 1915. **Nr. 19—20.**

REDACTORI:

Dr. NICOLAE BĂLAN şi Dr. SILVIU DRAGOMIR.

CUPRINSUL:

Nichita Albu: Al Domnului e pământul.
Pr. R. Platoş: Predică de Crăciun.
Pr. Ioan Popa: Invăţăminte scoase din răsboiu.
Pr. Ioan Handa: Cuvântare de Anul Nou.
Redacţia: Pentru noi.
Pr. P. M.: Mişcarea literară: Două broşuri de predici.
N. B.: Cronică: Aviatorii de pe Zeppeline despre alcool. O pastorală foarte frumoasă. Un filantrop. O frumoasă interpretare a slujbei ce o face preotul. Teologii nu pot fi desbrăcaţi în faţa comisiei de asentare. Cugetarea creştină îndulcind grozăviile răsboiului. Preoţii din armata Franţei.

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA: **SIBIIU, strada REISENFELS Nr. 11.**

SIBIIU. — 1915.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE.

Anul IX. 31 Nov. — 15 Dec. 1915. Nr. 19—20.

REVISTA TEOLOGICĂ

organ pentru ştiinţa şi vieaţa bisericească.

Abonamentul: Pe un an 10 coroane; pe o jumătate de an 5 coroane
Pentru România 12 Lei. — Un număr 50 fil.

Al domnului e pământul.

«*Al Domnului este pământul şi plinirea lui; lumea şi toţi ceice locuesc într'ânsa*» (Psalm 23, 1). Mare vorbă e aceasta! Cine-o mai poate crede astăzi? De unde să iai atâta credinţă, văzând celece se petrec pe pământ? Imi stă mintea în loc când mă cuget şi numai la cele ce le-am cetit astăzi în ziare. Dela răsărit şi apus, dela mează-noapte şi miază-zi vin ştiri despre întâmplări, a căror icoană mă îngrozesc să mi-o imaginez cu fantazia. Lupte pe pământ şi sub pământ, pe mare şi sub mare, pe vârful stâncilor şi în înălţimile văzduhului... Dealungul graniţelor celor mai civilizate state ale lumii, milioane de oameni, toţi în floarea tinereţii şi în puterea bărbăţiei, stau încleştaţi într'o crâncenă încăerare, gata să se răpună unii pe alţii prin cele mai ucigătoare arme pe cari le-a putut născocì tehnica modernă. Cetesc că pe frontul apusean, tocmai în zilele când creştinătatea apuseană serbà Naşterea Domnului, a avut loc un «viu foc de artilerie». Pe frontul răsăritean s'a început o îndârjită «ofensivă». — Pretutindenea ură, răutate, cruzime, sânge! — Alături de aceste întristătoare ştiri din răsboiu am mai cetit în jurnalele de astăzi dări de seamă despre

certe și învrăjbiri politice, vorbării ușoare despre nimicuri, anunțuri despre distracții și plăceri, de cari nu se poate lipsì nici acum lumea care trăește în dosul fronturilor de luptă. Lasă să-ți treacă toată scenăria aceasta pestriță pe dinaintea ochilor sufletului și apoi repetă cuvintele psalmistului: «Al Domnului este pământul». Crezi tu aceasta?

Sunt multe felurile mizeriei; dar toată mizeria, de care am auzit ori am cetit vre-odată, există pe pământ. In multe chipuri se manifestă răul; dar toate manifestările ascunse și fățișe, rafinate și brutale ale răului, ale păcatului și nelegiuirii le poți întâlnì pe pământ. Și despre acest pământ se spune că «al Domnului este». Pe ce se întemeiază o asemenea credință?

Poate pe aceea că Dumnezeu a creat și zidit pământul? Dar ce-mi folosește acest adevăr, când știu bine, că Dumnezeu n'a creat pământul așà cum ni-se înfățișează el astăzi? In cartea facerii lumii cetim cuvintele: «și a văzut Dumnezeu toate câte a făcut și iată erau bune foarte». Dar cine poate aveà atâta optinism, ca să zică astăzi despre pământ și despre celece se petrec pe dânsul, că sunt «bune foarte»? Cruda realitate, ce ni-se desfășoară înaintea ochilor, ne-ar trezì repede dintr'o astfel de amețeală. Această realitate ne spune într'un mod prea dureros, că pământul nu este așà cum ar trebuì să fie, că pe lângă voința lui Dumnezeu pe pământ stăpânește și o altă voință. Mie mi-se pare că această voință a pătruns adânc în vieața oamenilor și chiar în vieața naturii (Romani 8, 19—22).

Ce vom zice dar, că Dumnezeu a părăsit pământul și nu mai poartă grijă de el? Să nu fie!

In vecii vecilor va rămâneà adevărat cuvântul: «Al Domnului este pământul și plinirea lui; lumea și toți

ceice locuiesc într'ânsa». Ce e drept în sute şi mii de locuri noi nu simţim aceasta. E multă răceală, multă înstrăinare de Dumnezeu şi mult întunerec pe pământ. Există însă un punct, unde simţim cu toată claritatea şi puterea, că totuşi «al Domnului este pământul». Acest prunc este: *Hristos*. Pentrucă Hristos a venit pe pământ, putem să credem cuvântul psalmistului. Dumnezeu a trimis pe pământ ceeace a avut mai iubit. A trimis pe Fiiul său în mijlocul întunerecului şi a mizeriilor pământului. Şi Fiiul, venind, a vestit că *Tatăl iubire este*. Au fost vremuri, când se credeà că fiinţa lumii constă din apă şi foc. Altă dată se credeà că numerii formează substratul lumii. Nu de mult se spuneà, că lumea e materie şi putere. Hristos a avut eroismul să ne spună, că acel ultim temeiu, pe care oamenii îl caută în taina lumii, acel mare şi nepătruns Dumnezeu e iubire, şi că, prin urmare, în iubire este a se căutà şi ţinta vieţii omeneşti. Măreaţă solie! Oare Hristos n'a văzut relele şi durerile creaturii? Ba le-a văzut; doar ca să ne izbăvească din rele a venit. Le-a cunoscut bine, şi totuşi a venit cu solia că Dumnezeu iubire este. Ba mai mult: prin venirea Sa ni-a dat cea mai convingătoare dovadă, că Domnul n'a uitat pământul, ci îl iubeşte cu iubirea sa cea mântuitoare. Gândiţi-vă la un părinte, care pe unicul său fiu îl pune în mânile duşmanului său şi-i zice: «iată chezăşia iubirii mele faţă de tine!» Această chezăşie ni-a dat-o şi Dumnezeu. Deodată cu ea ni-a dat şi credinţa, că: «Al Domnului este pământul».

Fără de această credinţă ar fi greà vieaţa. Ori am cădeà în apele tulburi ale pesimismului, ale desperării — ori ne-am aruncà în braţele plăcerilor. In ambele cazuri ne-am găsì pe un drum fără ţintă şi care duce într'un abiz. Drumul pierzării. Dar dacă al Domnului este pământul,

o! atunci în numele Domnului vom îndurà orice am aveà de îndurat. Numai Dumnezeu să nu-l fi părăsit, atunci toate se vor întoarce spre bine. Căci a Lui este împărăţia şi puterea şi mărirea, în veci. Va sosì ceasul, când se va vădì acest lucru. Atunci va răsărì lumina, care va luminà totul.

Şi încă ceva. Dacă al Domnului este pământul, atunci să ne împlinim datoria vieţii cu toată credinţa şi iubirea. Indiferent de recunoştinţă ori nerecunoştinţa altora şi chiar de succesul ori nesuccesul momentan al lucrării noastre. Noi avem de-a face cu Dumnezeu In numele Lui şi în ogorul Lui ne găsim la lucru. Şi dacă al Domnului este pământul, atunci nimic-nimic nu se pierde din celece le-am făptuit pătrunşi de credinţă în Dumnezeu şi de iubire faţă de fraţii noştri. Nici un grăunte nu va fi lipsit de binecuvântarea Lui. De aceea, iubiţi cetitori, pânăce este ziuă (Ioan 2, 4) să sămănăm sămânţă bună pe acest pământ întunecos. El este al Domnului. Şi Domnul nici o sământă bună nu va lăsa-o să piară în deşert. Intipăriţi-vă adânc în inimi cuvintele măestrului *A. Vlăhuţă:*

«Nebiruit e omul ce luptă cu credinţă!
El ştie că pe lume nimic zadarnic nu-i!
Că, dincolo de truda şi jertfa clipei lui,
In taină vremea ţese la sfânta biruinţă;
Că vuetele toate visează armonie,
Că... *este dreptate* şi... *trebuie să vie!*

Nichita Albu.

Predică de Crăciun.

«Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, şi pe pământ pace, între oameni bună voire».
(Ev. Luca c. 2 v. 14).

Iubiţi creştini! Sunt aproape 2000 de ani, de când aceste dumnezeeşti cuvinte au fost aduse oamenilor de o ceată de îngeri, ca o prorocie sfântă, cerească, asupra unui prunc nou născut în ieslea unei peşteri de lângă Vifleemul Iudeii.

Ce profeţie adâncă şi nepătrunsă încă de mintea şi inima oamenilor, când şi astăzi încă, după aproape 2000 de ani dela vestirea ei, şi mai cu samă astăzi, ea ne apare încă tot o taină prea puţin deslegată. ...«Şi pe pământ pace, între oameni bună învoire»...

Ce înseamnă vorbele acestea cântate de îngeri la naşterea Mântuitorului Hristos? Unde e pacea? Unde e bunavoire dintre oameni? O, ce răspuns dureros, acum după aproape 2000 de ani...

Ori unde îmi întorc privirea, întâlnesc ochi strălucitori în lacrimi, din toate părţile îmi pătrund în auz şoapte de durere, glasuri înăbuşite, din cari să încheagă un singur cuvânt, o singură dorinţă: pace!

Sunt aproape 2000 de ani, de când a venit în lume pacea, dar lumea nu a primit-o, s'a ferit de ea, iar astăzi o caută peste tot locul. O caută şi va căuta-o încă mult...

«Să vă iubiţi unul pe altul, cum şi eu am iubit pe voi» zice Isus, împăratul păcii (Ioan, 15, 12), dar oamenii nu l'au ascultat atunci şi nu-l ascultă nici azi. Invăţăturile lui le ştiu creştinii noştri şi zic, că sunt frumoase, bune şi folositoare, dar nu le urmează. Pentru ce? Pentrucă

s'au amăgit mai mult cu cele lumeşti şi au uitat de cele duhovniceşti; s'au legat prea mult de trup — şi au uitat de suflet; şi-au agerit şi luminat numai mintea, iar inima le-a rămas deşartă, locaş al tuturor păcatelor.

Unde voi aflà dar pacea? In bogăţiile şi averile lumii? Nu! In plăcerile trupului? Nu! Oare în iscusinţa minţii cea de minuni iscoditoare? Nici acì. Poate în mărirea şi puterea împăraţilor? O nu, nu, nici acolo. Unde dar?

Veniţi cu mine, iubiţi creştini, şi vom aflà pacea.

Erà pe vremea domniei împăratului roman Octavian August, a cărui stăpânire se întindeà şi prin Africa, peste Iudeea şi celelalte părţi ale Palestinei locuite de jidovi. Acest împărat, voind să ştie câte suflete are sub cârma sa, a poruncit să se facă o numărare a poporului din toată împărăţia, îndatorând pe fiecare supus să meargă în cetatea, din care i se trăgeà neamul, şi acolo să se scrie. Cum ieşì porunca împărătească, o fierbere şi o învălmăşală de oameni se pornì îndată în toate părţile. Cete de călători întâlniai peste tot locul; dar mai cu seamă în oraşe erà o îndesuială de neînchipuit. — O lume pestriţă sosită din diferite ţinuturi, inundă şi cetatea Vifleem de lângă Ierusalim. In scurt timp, toate casele de oaspeţi, toate localurile destinate pentru drumeţi fură ocupate, şi lumea tot mai curgeà. In una din zile sosesc în oraş doi drumeţi, un bărbat mai în vârstă, şi o femeie tineră, de o frumseţă rară. Sunt obosiţi de lunga cale, ce au făcut tot pe jos, iar femeia nu-şi ştià ceasul, în care aveà să nască. Zadarnică le-a fost umblarea prin cetate, căci nicăiri nu au aflat loc de adăpost peste noapte.

In amurgul tainic şi liniştit al înserării, iată-i că ies din oraş cu feţele îngrijorate. Ei cerceteazâ cu privire ageră împrejurimea, căutând un loc de odihnă şi sălaş

femeii căreia îi sosise ceasul. Deodată își îndreaptă pașii spre o colină, nu tocmai departe de oraș. Acolo se vedeà o peșteră, în care păstorii își adăposteau vitele pe timpuri de ploi și viscole. La aceasta au grăbit și aflându-o goală, au rămas în ea. Noaptea își întinse vălul ei de întunerec preste tot cuprinsul zării. In cetate lumea vuià încă, dar obosită de frământările zilei amuțì în curând, și tot orașul să adâncì în somn. Erà o noapte senină, plină de farmec și pace dumnezeiască. Pe bolta albastră a ceriului, mii și mii de stele străluciau ca tot atâtea făclii de aur aprinse. In văzduh pluteà o liniște adâncă, dar dulce, mângăioasă, ușurătoare de suflet.

Deodată, o lumină orbitoare pătrunde întunerecul nopții și deasupra peșterii se arată o stea strălucitoare, care cu belșugul ei de raze, învălue ca într'un scutec de aur, un prunc mic, culcat în iesle. Pe raza ei curată, cete de îngeri se scoboară spre acel locaș, umplând văzduhul cu cântarea cerească: «Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bună voire». Iată și păstorii cu cântări de laudă, iată și trei crai dela răsărit cu aur, smirnă și tămâie se închină, preamărind pe Dumnezeu. Ințelegeți, iubiților, minunea cerească? Plinirea vremii erà sosită, când:

«Pre Fiul, în al său nume,
«Tatăl l-a trimes în lume,
«Să se nască, și să crească,
«Să ne mântuiască». (Colindă).

Iar nașterea lui Isus Hristos cum a fost? Ați auzit-o din sf. evanghelie a zilei de astăzi. «Iată-ne la leagănul păcii!»

Acum să vedem, iubiților, pentru-ce praznicul zilei de astăzi e atât de însemnat? Căci dacă nu ar aveà deosebită însemnătate pentru întreaga omenime, ar fi

de prisos toată bucuria, ce o simt creştinii la Naşterea Domnului, şi toată pompa, toată serbarea cea strălucită a acestor zile ar fi fără nici un rost.

Erà obiceiu vechiu la unii împăraţi, ca atunci, când li se năşteà vre-un moştenitor, în semn de deosebită graţie, pentru fericitul eveniment preà îmbucurător, să deschidă uşile temniţelor şi pe mulţi robiţi să i scoată iară la lumina zilei. — Bucuria erà mare în toată împărăţia aceea.

Cât de mare trebue să fie însă bucuria noastră, dacă ne gândim, că neamul omenesc, ce gemeà de mii de ani în robia întunerecului şi a necunoştinţei de adevăr, prin naşterea lui Hristos a fost adus la lumina cunoştinţei, la aflarea credinţei celei adevărate, la credinţa în un singur Dumnezeu, cel-ce în trei feţe este închinat și mărit: Tatăl, Fiul şi Duhul sfânt.

Iar dacă ne gândim, că strămoşii noştri, cu toţi urmaşii lor, erau ţinuţi de mii de ani în umbra morţii, în legăturile iadului, şi din această cumplită osândă — numai venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu, a Domnului nostru Isus Hristos, i-a putut eliberà, trebuie să simţim o deosebită bucurie sufletească. Dar mai mult să ne bucurăm de faptul, că prin Mântuitorul Hristos, am ajuns noi oamenii iară în legătură sfântă cu Dumnezeu, Tatăl nostru cel ceresc, ai cărui fii suntem, după chip şi asemănare făcuţi; iar de suntem fii, şi moşteni suntem ai împărăţiei Lui, după cum ne spune Pavel, apostolul neamurilor.

Iată dar, iubiţilor, că praznicul zilei de azi este mai însemnat ca altele, ba chiar cel mai însemnat, căci el este izvorul, din care au răsărit toate celelalte praznice. Dacă nu se năşteà Hristos, nu erà nici înviere, iar dacă nu erà înviere, nu ar fi nici vieaţa de veci. «Eu sunt

învierea şi vieaţa, cel-ce crede în mine viu va fi» — zice Isus cătră Marta, sora lui Lazar. Dacă nu s'ar fi pogorît Hristos pe pământ, noi nu ne-am puteà înălţà la cer. Venirea Lui în lume e scara cea minunată, văzută de Iacob în vis, pe care pogorîndu-se Dumnezeu a ridicat pe om la sine.

Veniţi şi noi iubiţilor, să urcăm astăzi încă o treaptă din scara cerească, şi să căutăm a ne apropià mai mult de Dumnezeu. Dar cum să ne înălţăm? Cu inima, cu gândul.

Deschide creştine, cămara inimei tale, şi vezi ce se află în ea? Aur sau tină. Cercetează-ţi şoaptele sufletului şi gândul şi vezi de te poţi înălţà spre cer, ori te trag în jos spre pământ. Aruncă o ochire înlăuntrul tău şi vezi ce zace acolo: iubirea sau ura? Pacea sau vrajba? Binecuvântarea sau blăstemul? Şi după răspunsul ce-ţi, va da conştiinţa ta, să te socoteşti, cât eşti de aproape sau de departe de Dumnezeu?

Gândeşte-te la vieaţa ce ai petrecut până acum, şi vezi după ale cui învăţături ai trăit?

Isus a zis: «iubeşte pe deaproapele tău, ca pe tine însuţi» ba a zis mai mult: «iubiţi pe vrăşmaşii voştri, şi faceţi bine celor-ce vă urăsc pe voi». (Luca 6. v. 27). Tu creştine, spune-mi cum ai îndeplinit porunca aceasta? De câteori ai fost la judecată şi pe la advocaţi cu deaproapele tău, pentru vorbe şi lucruri de nimica chiar?

Iată şi aici pacea, cum ai umblat după ea?

Isus a zis: «nu vă adunaţi vouă bogăţii pe pământ, ci vă strângeţi mai bine comoară în cer, că unde este comoară voastră, acolo este şi inima voastră». (Matei 6 v. 19—21). Care din creştinii zilelor noastre bagă în seamă porunca aceasta? Ba nu pot adunà atâta, cât ar dorì! Nici odată nu au avere destulă, nici odată nu au bani de ajuns.

Toată truda, toată frământarea zilelor noastre, pare că nu are alt scop decât îmbogăţirea. Şi ce e mai dureros pentru îndestularea acestei patimi, unii îşi uită de cinste, îşi uită de ruşine, îşi uită de frica oamenilor şi-şi uită chiar de Dumnezeu. Avere, băgăţie vreau şi apoi am de toate, aşà auzi pe mulţi zicând. «Nebune — zice Hristos acestora — dar atunci când vei fi mai bogat vei murì, iar cele strânse ale cui vor fi?»... Ai fost bogat pe pământ, dar ce duci cu tine dincolo de mormânt?... Blăstemul acelora, pe cari i-ai neîndreptăţit, lacrimile slugilor şi lucrătorilor, a căror plată o ai ţinut, ocara săracilor, pe cari i-ai gonit dela uşa ta, aceştia îţi vor fi martori la judecata ce te aşteaptă. Dar pacea?... Căutat-ai pacea, ca să o urmezi, în alergarea ta după averi?!

«Pe cum voiţi să facă voauă oamenii, faceţi şi voi lor asemenea». (Luca 6. v. 31, 36). «Fi-ţi milostivi precum şi Tatăl vostru milostiv este»... «Că de nu veţi iertà oamenilor greşalele lor, nici Tatăl vostru cel ceresc nu va iertà vouă greşalele voastre». Inţelegeţi învăţătura aceasta, iubiţi creştini!? Ce isvoreşte din cuvintele acestea ale lui Isus? Au nu pacea? Nu bună învoirea?...

Tu, care tai hoţeşte din brazdele fratelui tău, tu care lăcomeşti la rodurile de pe moşia vecinului tău, tu care batjocoreşti şi vorbeşti de rău pe tovarăşii tăi, şi voi toţi, cari faceţi rele unul altuia, gândiţi-vă mai întâiu, cum v'ar venì vouă, când ar face altul voauă aceea ce voi faceţi deaproapelui vostru?

O creştinilor, voi în toată ziua ziceţi: «şi ne iartă nouă greşalele noastre, pe cum iertăm şi noi greşiţilor noştri»... adecă, voi cereţi iertare, făgăduind iertare; deci nu uitaţi, că aşa veţi luà şi voi iertarea, precum o veţi

şi da! Dar pacea?... Inţelegeţi acum unde este pacea? In inima şi în sufletul omului! «Pace las vouă, pacea mea dau voauă; nu precum lumea dă, eu dau voauă» (Ioan 14 v. 27) a zis Isus, isvorul păcii şi al vieţii.

O Isuse, pentru ce ai venit în lume? Pentru ce ai suferit ocara oamenilor? pentru ce ai răbdat moartea pe cruce? Lumea sărbează astăzi naşterea Ta, căutăm pacea...

O, ce ironie crudă: «lumina a venit în lume, dar oamenii au iubit întunerecul mai mult decât lumina» (Ioan c. 3. v. 19.) că faptele lor rele erau...

Judecaţi şi voi, oare ce puteà face Dumnezeu mai mult pentru om, ca să-l aducă la vieaţa şi fericirea cea adevărată, decât ceeace a făcut? «Că aşà a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul său cel unul născut l-a trimis în lume, ca tot celce crede în El să nu peară, ci să aibă vieaţa de veci» (Ioan 3 v. 16.). Şi ce puteà face Isus mai mult pentru mântuirea omului, decât aceea ce a făcut? S'a adus pildă vie de dragoste, de pace şi bună învoire. Ba mai mult, s'a adus jertfă de împăcare. El a fost întruparea acelei cântări îngereşti, în El s'a plinit acea prorocie cerească, vestită de îngeri la naşterea Lui.

Şi dacă o parte a lumei, astăzi geme de durere şi cu lacrimi de jale oftează după pace, vina e, că oamenii şi astăzi, după aproape 2000 de ani, prea puţin înţeleg pe Hristos, şi îi urmează şi mai puţin. Dacă pacea lui Hristos ar fi locuit în inima oamenilor, astăzi nu am aveà jalea şi tânguirea cea amară, de care suntem cuprinşi. Dacă evanghelia lui Hristos ar luminà mintea şi ar încălzì sufletul oamenilor, nu s'ar întâmplà grozăviile, ce se petrec astăzi în lume. Dumnezeu a dat omului minte şi pricepere ca să-l cunoască şi inima ca

să-l iubească. Iar omul ce a făcut? Cu mintea a căutat să cunoască şi cuprindă mai mult lumea, decât pe Dumnezeu, i-ar cu inima s'a legat mai mult de cele pământeşti, decât de cele cereşti. Ce vom zice dar despre celece se petrec astăzi? De unde a venit acest răsboi cumplit? De unde această pustiire grozavă? Dela oameni e, sau dela Dumnezeu? Dela oameni, însă cu voia lui Dumnezeu. E o arătare grozavă aceasta, şi plină de înţeles, pentru toţi aceia, cari au ochi ca să vadă, urechi ca să audă, şi minte ca să înţeleagă.

Preste bubuitul tunurilor, preste ropotul puştilor şi preste flacările mistuitoare ale focului străbate un glas tainic, ca adierea unui vis, e glasul blândului Isus, care adânc mâhnit de celece vede petrecându-se între oameni, ne întreabă plângând: pentruce am purtat cununa de spini? Pentruce am fost răstignit? Ce s'a ales din iubirea mea? Ce a-ţi făcut cu pacea mea? Poruncă noauă am dat voauă, ca să vă iubiţi unul pe altul cum şi eu am iubit pe voi, unde este astăzi iubirea mea? Pacea mea am dat vouă, unde este astăzi pacea mea?...

O omule, care cu mintea ta sumeaţă te înalţi acum preste norii cerului, căutând să cunoşti toate tainele firii, cunoaşte astăzi câtă deşertăciune ascunde toată iscusinţa ta!... Ai cucerit pământul, stăpâneşti apa, acum ţi-ai supus şi văzduhul, dar pe urma ta ce răsare?... Pustiire, jale şi amar...

O omule, pe care Dumnezeu te-a făcut numai cu puţin mai micşorat decât îngerii, astăzi eşti mai pe jos decât fiarăle; că nici lupii, nici leii, nici chiar hienele şi nici o fiară sălbatică nu să mâncă una pe alta, nu să sfăşie una pe alta, numai tu, o chipul şi asămânarea lui Dumnezeu, întreci în cruzime pe toate fiarăle pământului!

Iubiţi creştini, în arătarea aceasta grozavă să cunoaşteţi mâna lui Dumnezeu, să cunoaşteţi certarea lui Dumnezeu, dar mai mult: să cunoaşteţi dreptatęa lui. Oamenii în timpurile din urmă şi-au cam uitat de Dumnezeu. Bunurile pământeşti şi plăcerile lumii le-au umplut inima şi le-a robit mintea. Dumnezeu nu a mai putut aflà loc în sufletul omului, că erà cuprins de toată grija cea lumească. Nimic vecinic, nimica sfânt, decât deşertăciune. A trebuit să vină acest cumplit măcel, ca să deschidă iar inima şi să lumineze mintea oamenilor, arătându-le cât de mică şi de neînsemnată e vieaţa aceasta, şi cât de netrebnice sunt bunurile lumeşti, în faţa marilor evenimente, prin cari se descoper mărirea, puterea şi dreptatea lui Dumnezeu. Acum să scoatem, iubiţilor, învăţătura creştinească, singura adevărată şi folositoare din toate cele spuse până aici, în legătură cu praznicul Naşterii Domnului.

Ce vom învăţà din sălăşluirea fiului lui Dumnezeu în peşteră? Oare nu se puteà naşte El, Impăratul cerurilor, într'un palat de aur, încunjurat de cea mai strălucită pompă şi mărire? a trebuit chiar în iesle dobitocească să fie culcat? Da, aşa a binevoit Dumnezeu, ca să arete oamenilor, că nu în bogăţia şi strălucirea lumei stă adevărata fericire, ci în cureţenia sufletului blând şi umilit, adeverind cuvintele psalmistului, ce zice: «inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisì». (Ps. 50. v. 17.) Iată, cât de neputincioasă şi deşartă este toată mărirea pământească, ne-o dovedeşte cu prisos soartea celor 2 regi, rămaşi astăzi fără ţară şi fără popor. Ce a folosit regelui din Belgia şi regelui din Sârbia strălucirea în care s'au născut şi au trăit? Astăzi sunt nişte fugari, — ce pribegesc prin alte ţări — căutându-şi undeva adăpost; dar dreptatea lui Dumnezeu este dreptate în veac şi cuvântul Lui adevărul.

Prin aceasta pare a zice Dumnezeu: «o omule nu te încrede în bogăţiile lumii, căci deşertăciune este toată strălucirea pământească!» Iar Isus ne şopteşte plin de iubire: «învăţa-ţi dela mine că sunt blând cu sufletul şi smerit cu inima». (Matei 11 v. 29.) Aici este isvorul păcii, iubiţilor creştini, din care trebue să beà toţi aceia, ce voiesc să aibă fericirea vieţii acesteia şi a celei viitoare. Când Isus va domnì în inimile oamenilor cu smerenia lui, cu pacea lui şi cu iubirea lui, când şi cei mari, cari conduc şi hotărăsc soartea popoarelor, împăraţii, regii, miniştrii şi toţi diplomaţii, cum se numesc ei, în lucrările lor vor ţineà samă şi de evangelia lui Hristos, atunci se va ivì şi pacea cea adevărată. Când împărat nu va mai lăcomì la împărăţia vecinului său, când popor nu va mai subjugà şi apăsà pe alt popor, când iubirea lui Dumnezeu şi a deaproapelui va fi desăvârşită, când toţi se vor socotì de fiii aceluiaş ceresc Părinte şi deci de fraţi cu bună învoire unul faţă de altul, atunci va venì şi pacea lui Hristos, fără de care pacea lumii nici odată nu va fi statornică.

Şi acum cuvine-se şi nouă, iubiţi creştini, ca pe lângă cântările de laudă şi preamărire ce le-am înălţat astăzi, să aducem şi daruri Impăratului păcii «care pentru noi oamenii şi a noastră mântuire — astăzi — s'a pogorît din cer». Să deschidem comoara inimei noastre şi iubirea curată să i-o dăm dar, drept aur, şi va fi de mai mult preţ, ca tot aurul lumii. Cugetul nostru blând şi smerit, credinţa noastră tare şi neclintită, şi nădejdea noastră cea bună, vor fi fumul de smirnă şi tămâe, ce se vor înălţà ca miresme binevoitoare şi jertfă bine primită lui Dumnezeu.

Iar tu Impărate sfinte, Isuse Hristoase, care astăzi te-ai întrupat din Maria fecioară şi te-ai făcut om, sălăş-

luindu-te în peşteră, vin-o şi te sălăşlueşte şi în inimele noastre... Din iubirea Ta nemărginită, din pacea ta cerească pică un strop şi în sufletele noastre lipsite astăzi de orice mângăere, şi ne întăreşte pe noi întru sfinţenia Ta. Dă-ne noauă şi celor iubiţi ai noştri, astăzi departe de noi, celorce sunt în primejdia vieţii şi în faţa morţii, celorce zac în boale şi celorce sunt în amară robie, tăria credinţei şi a nădejdii şi păzeşte Doamne pe ei şi pe noi toţi în dragostea Ta. Mai mult însă Doamne, luminează minţile şi îmblânzeşte inimile împăraţilor şi stăpânitorilor lumii, ca şi ei să te cunoască pe Tine şi să facă sf. voia Ta. Intrarmează-i pe ei cu arma bunei voinţe, ca pacea cea mult dorită să vină cât mai curând. Auzi Doamne suspinarea noastră şi ne milueşte pe noi, că a Ta este împărăţia, puterea şi mărirea în veci, Amin.

Pr. ***Romul Platoş***, (Turnişor).

Invăţăminte scoase din răsboiu.

Sunt multe şi mari cerinţele şi jertfele răsboiului «modern», cum e numit, ce-l poartă ţara noastră. In proporţia numerică şi a bogăţiei, o bună părticică din acestea e şi contribuţiune românească. Mai însemnată chiar decum s'ar fi aşteptat şi crezut vreo-dată! In schimb, până acum despre vre-o recunoştinţă sau răsplată, afară doar de cea morală, pe care au ştiut să şi-o smulgă vitejii neamului nostru, nu putem vorbì. Aducem însă şi dăm din belşug tot ce ni se cere, în buna nădejde, că la statorirea păcii mult dorite se vor aveà în vedere dorinţele de veacuri ale unui popor credincios şi ascultător. Acestea nu sunt altele decât că, precum la suportarea greutăţilor, astfel

şi la a bunurilor să fim împărtăşiţi de o egală îndreptăţire şi împărţire cu ceilalţi concetăţeni; de liberă desvoltare culturală şi naţională, ca să putem progresà cum individualitatea noastră etnică cere.

Până la răsăritul unui astfel de soare şi pentru noi, să căutăm *noi înşine* a răscumpărà jertfele ce le-am adus, prin învăţămintele ce se desprind pentru noi din evenimentele de azi şi prin îndreptarea atâtor scăderi, ce ni le-au descoperit frământările răsboiului. Cercetându-le cu scrupulositate — pentru celce are ochi, pricepere şi inimă, şi *în dorirea de mai bine* e vecinic neîmpăcat cu anumite stări de lucruri, cari de mult îşi aşteaptă pe îndrumătorul treaz şi luminat — numărul lor nu e prea mic.

Intr'o formă mai generală, gazetele noastre se ocupă cu unele din ele, nelipsind a-şi face observările şi a da poveţele corespunzătoare vremii. Cele bisericeşti, dela Arad şi Sibiiu, ating chestii de cuprins religios. Scot la iveală amănunte, pe cât de interesante în felul lor, pe atât de îngrijitoare. Că, spre pildă, «soldaţii noştri înaintea chipului Domnului nu se ştiau rugà» (*Bis. şi Şcoala*» nr. 35) şi că: credincioşii noştri duc daruri diferite la preoţi de altă confesiune. (*Teleg. Român*, Religiositatea noastră, nr. 103).

E bine să scoatem toate concluziile ce se impun pentru noi; e folositor să arătăm toate scăderile de cari pătimim şi să găsim toate mijloacele de îndreptare. Din acest îndemn isvoresc şi cele ce urmează aici.

Tot ce nu e lămurit, nu se poate nici pricepe, nici pătrunde în rosturile şi însemnătatea sa. Astfel şi o învăţătură, ori cât de înălţătoare şi de importantă ar fi, dacă nu ţi-se tălmăceşte bine, te lasă rece şi nu te atrage. Aşà stă lucrul şi cu învăţăturile credinţii. Câtă vieaţă, câtă căldură şi iubire cuprinde acele învăţături! Despre

marele şi nepreţuitul lor folos în educaţia omenimei, cine se mai poate îndoì astăzi? Şi cu toate acestea, la noi, doar în anii de şcoală — când mintea fragedă şi plăpândă a copilaşilor nu e în stare să le cuprindă îndestul — dacă li-se dă o atenţiune mai sistematică. Incolo, educaţia religioasă e lăsată mai mult la voia imprejurărilor. De-o educaţie cât de cât sistematică, care măcar în parte să adeverească cuvintele frumoase, ce ne place a le rostì cu prilejul oricărei sfinţiri de biserici: «că biserica e acea mamă duioasă, care din frageda copilărie şi până la adânci bătrâneţe, îşi creşte fiii cu laptele doctrinei creştineşti şi cu vinul altarului», nu putem vorbì. E adevărat, că biserica primeşte pe toţi, la slujbele ei rituale, ce se săvârşesc de slujitorii ei. Ceremoniile şi actele cultului îşi au rostul şi tâlcul lor; învăţăturile ce se cuprind în ectenii, în evanghelie, în apostolul şi multele cântări, din Dumineci şi sărbători, numai foarte puţini preoţi le explică în biserică. Cei mai mulţi le lasă în grija credincioşilor, ca fiecare să le înţeleagă «cum îl tae capul»!

Continuarea şcoalei de toate zilele, prin cea de adulţi, în care preotul să instruească tineretul şi să-l pregătească pentru vieaţă, după pilda altor neamuri înaintate, nouă ne lipseşte aproape cu desăvârşire. Dela slujba botezului cei mai mulţi preoţi nu se interesează de fiii lor sufleteşti, până ce aceştia vin să ceară binecuvântarea casătoriei, ca aşa nepregătiţi, decât poate prin unicul cuvânt de învăţătură ce se dă pe alocurea cu prilejul cununiei, să-i întroduci în «marea vieţii, tulburată de viforul ispitelor»....

Să nu ne prindă deci nici o mirare, «că soldaţii noştri nu se ştiu rugà înaintea chipului Dlui» şi că pentru credincioşii noştri serviciul dumnezeesc «e numai

o mângăere, *la care participă pasiv, iar nu o convingere viie, activă și de vieață dătătoare*». De unde să știe, dacă nu li-s'a vorbit de Mântuitoriul, de faptele și învățăturile lui mântuitoare. Cum să se știe rugà, dacă n'au fost învățați la aceasta? Unul ca acesta chiar având cartea de rugăciune, nu va ștì să se roage și nu va puteà luà parte activă la serviciul public, ba chiar dacă va cetì rugăciunea și se va închinà, va face totul fără să simtă puterea și căldura duhului, care înseninează sufletele, mângăie și alină durerile, dă tărie și nădejde celor osteniți și însărcinați.

Oricât s'ar crede de nedesvoltat simțul de observare la poporul nostru, totuși vede și el, că bisericile vecinilor de lege străină, sunt mai bine îngrijite ca ale noastre, că preoții lor au înfățișarea unei evlavii mai pronunțate, că sunt mai harnici, mai scrupuloși, mai conștii în chemarea lor. Nefiind luminați îndestul asupra diferitelor rugăciuni, ușor alunecă în greșala, de-a vedeà, în ce privește darul preoției, pe alocurea, o mai mare aureolă de sfințenie în slujbele ce crede că i se fac de preoți străini de confesiunea noastră».

Ne place a crede «o mare religiozitate la poporul nostru». Studiindu-l însă mai de aproape, pătrunzând în sufletul lui, găsim o credință șovăitoare și formală. La slujbele religioase iau parte mai mult din obiceiu. Ascultă cu dragoste cântările și le place să fie bine cântate. Dar, ca din textul lor, cât și al cetaniilor să culeagă vre-o învățătură, nu se silesc. Despre toate cred, că așa se cade să fie și să se facă, făr' să știe, că în organizmul bisericii noastre nu este nimic așezat și orânduit, ca să nu-și aibă tălmăcirea și însemnătatea cuvenită.

Și acì zace *felul greșit de educație!* Ar trebuì deci odată să se facă lumină. Să nu se lase nimic, din ce

aparţine credinţei ortodoxe, fără a fi lămurit îndestul. Căci numai înţelegându-le vor puteà luà parte în mod activ la îndeplinirea lor. Vor fi ascultate şi urmărite cu îngrijire, atraşi şi încălziţi de ele, — fără să simtă lipsa darului străin

Spre întărirea acestora, las urmeze şi o mărturisire sinceră şi instructivă, a unui evlavios bătrân:

...«Bine mai despici d-ta lucrurile! Dacă ar mai fi cineva să spue oamenilor aşa limpede înţelesul lucrurilor n'ar sta oamenii depărtaţi de biserică, ci cu drag ar venì toţi, căci ar şti pentruce vin! De, aşa ştiu ei toţi, că trebue să vie odată pe săptămână măcar, să aducă mulţămire lui Dumnezeu, că i-a ţinut sănătoşi, ca să poată lucrà, şi să-l roage să le ajute şi în viitor, în mijlocul necazurilor vieţei... Incolo *cred că se fac şi se zic toate ca să fie slujbă;* dar dacă ar mai şti şi din cele ce spui D-ta, *mult mai mult li s'ar încălzi inima* şi ar mai lăsà altele măcar Dumineca...

«Dreaptă tălmăcire ai făcut, sunt foarte mulţămit şi împăcat... Văd acum că am dejugat la moară bună, şi o să te întreb şi altele; căci dupăcum mi-e dragă slujba din biserică şi mă bolnăvesc în ziua, când n'aş putea veni la biserică, *tot aşa mie drag să pricep şi cele ce văd şi aud la biserică.* Acum după tălmăcire par'că mi-ai pus o alifie pe inimă, par'că mi-ai dat un păhar cu apă rece şi mi-ai potolit setea».

«In biserică cu toată dragostea mea cea mare şi credinţa tare *până acum stam cam neluminat,* nu prea vedeam eu bine cele bisericeşti! Acum am dobândit din tălmăcirile date o lumină foarte mare despre cele bisericeşti... *Şi mare e lumina sufletului!...* Dacă lumina ochilor este aşa de mare, ca să umblăm şi să lucrăm printre lucrurile de pe lângă noi, de cari sântem îm-

presuraţi, *dar lumina sufletului, prin care vedem şi înţelegem cele nevăzute, nu cu ochii trupeşti, ci numai cu ochii minţei noastre, cât este de mare şi cât de mult înveseleşte sufletul doritor de a şti şi înţelege?!*... Dumnezeu să te mângăie, că mult mi-ai deschis mintea cu asemenea tâlcuiri frumoase şi de folos *pentru creşterea credinţei noastre întunecate de neştiinţă*» [1].

De-o credinţă vie şi luminată «de-o religiositate conştie» are trebuinţă poporul nostru! Şi i-se va puteà îmbia numai prin hărnicia preoţilor, purtată după un plan de educaţie bine întocmit, care în vreme potrivită cu răgaz, să cuprindă instrucţia religioasă-morală, cât şi a altor învăţături trebuincioase, a tineretului, cât şi a celor în vârstă. Pe astfel de temelii aşezată creşterea credincioşilor noştri mari şi tineri, bisericile noastre, prin slujba măreaţă a liturghiei şi prin cuvântul luminat al preoţilor, vor puteà deveni adevărate izvoare de «apă vie».

Pr. *Ioan Popa* (Sălişte).

Cuvântare de Anul nou.

Iubiţi Creştini! Sărbătoarea de azi are în biserica noastră creştinească o însemnătate întreită, pentrucă astăzi prăznuim tăierea împrejur a Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos, astăzi facem pomenirea celui dintru sfinţi părintelui nostru Vasile cel mare, arhiepiscopului din Chezarea Capadochiei şi tot astăzi cade începutul anului politic.

Sărbarea zilei anului nou are însemnătate mare cu privire la vieaţa omenească, fiindcă este prima zi a unui an pe care-l începem fără să ştim şi să putem presupune măcar bucuriile, năcazurile şi durerile, ce ne aşteaptă.

---

[1] Spicuiri din cartea «Dialog între Moş Dragne şi Logofătul Stoica Călineanu».

Noi suntem ca nişte călători pe acest pământ, iubiţi creştini, şi astfel cuvine-se în sărbătoarea de azi, ca cu toţii să ne oprim puţin în faţa atotputernicului Dumnezeu, în sfântul său lăcaş, şi să facem o reprivire asupra celor petrecute şi întâmplate în anul trecut, mulţumind mai întâiu de toate lui Dumnezeu pentru vieaţa, sănătatea şi bună aflarea noastră.

I.

Sânt şaptesprezece luni, de când cursul vremii a făcut o întorsătură grozavă, decând noroadele Europei înaintate în învăţătură şi-au încrucişat săbiile, încurcându-se în cel mai straşnic răsboiu, ce s'a pomenit vr'odată. De această pacoste n'a rămas neatinsă nici ţara noastră. Deasupra ei se 'nvârtejesc norii grei şi morocănoşi, cari nici nu încearcă a se răsbună din vr'o parte. Iar în umilitele noastre cătune, în cari altădată moşnegii, de odată cu căderea celui dintâiu rând de zăpada începeau să toarcă firul poveştilor, astăzi e durere şi năcaz, tristeţe şi lacrimi...

Inima fiecăruia dintre noi sângerează. Intr'adevăr stăm în cumpănă: să ne plângem oare trudnicia zilelor de acasă, sau să ne închinăm lacrimile scumpilor noştri fraţi, copii şi bărbaţi, cari în umezeala şi noroiul şanţurilor — cu boala înfiptă în oase — se luptă cu moartea, gândindu-se la noi!

In aceste clipe de grea cercare mintea se pleacă smerită, inima noastră este mai duioasă, iar cugetările şi dorinţele noastre mai plecate. Cuvântul lui Dumnezeu în vreme de grea cumpănă ne serveşte spre mângăere, ne întăreşte inimile, alinează grijile uşurează lipsele şi ne întăreşte puterile desnădăjduite.

In asemenea stare nu ne rămâne nici nouă, iubiţi creştini, decât singura mângăiere şi nădejde în bunul Dumnezeu, mângăierea şi nădejdea, că El, carele, poate, pentru păcatele noastre ne-a certat atât de greu, după asemenea certare grea îşi va întoarce iarăş nemărginita sa milă spre noi, dacă şi noi ne vom întoarce cu inimi bune cătră dânsul şi-l vom rugă cu rugăciuni ferbinţi, izvorîte din adâncul sufletelor noastre, ca pe viitor să ne ferească de asemenea nefericiri, iar rugăciunile noastre le vom însoţi şi de o vieaţă curată creştinească, pe care să o dovedim prin fapte bune cătră Dumnezeu şi deaproapele nostru.

II.

Dar cuvine-se, iubiţi creştini, ba chiar datorinţă creştinească avem, ca trecând astăzi pragul anului următor şi privind îndărăt la trecut, să cercetăm şi faptele şi vieaţa noastră şi să ne întrebăm, dacă mergem noi pe calea, ce ne-a arătat-o nouă Mântuitorul? Este oare dreaptă calea, pe care am umblat în anul trecut? Sunt bune faptele noastre? Este plăcută lui Dumnezeu vieaţa pe care o ducem? Vieţuirea noastră a fost ea oare întru frica lui Dumnezeu, întru cinstirea celor sfinte, întru iubirea lui Dumnezeu şi a deaproapelui?

Făcând această reprivire şi cercetare vom aflà, că unii dintre creştini încep a se depărtà de calea legii Domnului. Scad în simţămintele religioase, le slăbeşte credinţa în Dumnezeu, zelul către biserică, slăbesc în iubirea şi cinstea către învăţăturile şi poruncile dumnezeeşti. Uneori defaimă şi despreţuesc credinţa, cu legile ei morale aşezate de Dumnezeu spre binele nostru, şi în loc să cultive iubirea, adevărul, dreptatea şi binele comun, părăsesc virtuţile creştineşti şi ascultă de patimile lor, nutrind în inimi ură, pismă şi răutate, minciună, înşelăciune, nedreptate şi fărădelege faţă de deaproapele lor.

Cuvântul lui Dumnezeu pentru atari oameni sună în pustiu, căci pierzând ei odată evlavia creştinească, le-a scăzut şi curăţia moravurilor, iar biserica — şi dacă o mai cercetează — aceasta o faç numai foarte rar şi atunci mai mult numai din obiceiu.

In loc ca să cerceteze regulat biserica, casa cea sfântă a lui Dumnezeu, unde se rosteşte învăţătura lui Hristos şi se arată calea cea bună şi dreaptă, care ne aduce mulţămire şi fericire vremelnică şi vecinică, mai bucuros şi mai des caută atari oameni în Dumineci şi sărbători şi când au timp liber birturile sau crâşmele şi locurile de ocară, unde se dau beuturei, cheltuindu-şi bănişorii câştigaţi cu multă trudă şi amărăciune, îşi ruinează sănătatea, îşi risipesc averea şi la urmă se lipsesc şi de cinstea lor, făcându-se asemenea dobitoacelor celor necuvântătoare, ba uneori în starea decădenţei covârşesc şi pe animalele cele mai josnice.

Pe lângă aceste scăderi şi patimi câte lucruri rele şi stricăcioase nu ascultă şi învaţă ei acolo? Câte clevetiri, înjurături urîte şi sudalme spurcate, câte sfaturi rele, îndemnuri răutăcioase

şi alte învăţături rele şi potrivnice legii noastre creştineşti nu se propoveduesc în astfel de locuri? Acolo se înjură numele cel sfânt a lui Dumnezeu, se batjocoreşte credinţa, se înjură biserica şi slujitorii ei, se sudue şi se blamează unii pe alţii.

Pe urma acestor porniri şi dedări rele şi stricăcioase ajung unii să asculte şi învăţături greşite, de ale pocăiţilor, învăţături, cari sunt contrare legii noastre drepcredincioase, lăsată nouă de Mântuitorul Hristos. Prin aceste învăţături greşite, ce s'au zemislit în capetele şi creerii unor oameni înrăiţi şi păcătoşi, caută pocăiţii şi apostolii mincinoşi ai lor să sdruncine dreapta noastră credinţă strămoşească şi învăţăturile bisericei, al cărei întemeietor şi cap este însuşi Domnul nostru Isus Hristos. Pocăiţii dispreţuesc biserica, casa lui Dumnezeu, defăimează pe preoţi şi pe slujitorii bisericei, dispreţuesc botezul, cuminecătura, maslul, căsătoria şi celelalte taine sfinte a legii lui Hristos, nesocotesc rânduielile noastre creştineşti, în cari s'au pomenit şi au trăit părinţii şi strămoşii noştri şi în cari ne-am născut şi am crescut noi; prin esplicarea greşită a sfintei Scripturi şi prin întortochiarea adevărurilor religioase caută ei să zăpăcească mintea şi să amăgească inima celor slabi de înger.

Dacă atari porniri rele încep a se lăţì între noi şi astfel de apucături vor ajunge să ne stăpânească, dacă năravurile cele bune, legile creştineşti şi poruncile lui Dumnezeu le vom părăsì cu uşurinţă neiertată, atunci răul s'a încuibat în sânul nostru, atunci numai cu numele mai suntem creştini, atunci Hristos nu mai este între noi, pentrucă noi cei cari ne chiemăm a fi creştini, hulim şi necinstim numele lui prin faptele şi vieaţa noastră.

Şi să nu ne mirăm atunci, că Dumnezeu — văzând căderea şi destrăbălarea oamenilor, văzând că noi ne întoarcem de către El şi ne înstrăinăm de biserica lui, uitându-i poruncile şi bunele îndemnuri şi dedându-ne la fapte rele şi potrivnice învăţăturilor creştine — ne trimite pentru păcatele şi fărădelegile noastre, pedepse aspre, răsboaie crunte, în urma cărora s'aşterne pustiul, sărăcia şi jalea; în urma căruia rămân bărbaţi schilozi, femei văduve şi copii orfani...

In faţa acestor trudnice stări să nu rămânem însă nemângăiaţi. Rugăciune curată şi smerită să înălţăm către tronul milostivului Dumnezeu şi El ne va ridicà din această vale a

plângerilor. Iar «patimile de azi fie-ne învăţături pentru ziua de mâne» (Iord. Golescu); să lucrăm cu trup şi suflet într'acolo, ca să se plinească slova sfintei Scripturi: «Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi *pe pământ pace, între oameni bună 'nvoire!*»

Să ne oprim deci, iubiţi creştini, în drumul nostru şi să ne întoarcem cu toţii către Dumnezeu, să cercetăm cu mici şi mari, tineri şi bătrâni, bărbaţi şi femei cât se poate mai regulat sfânta biserică, să nu rămână Dumineca şi sărbătoare în cursul anului, ca să nu asculte din fiecare casă şi familie unul cel puţin, dacă nu mai mulţi, slujba dumnezeească; să păzim cu toţii şi să ţinem şi împlinim poruncile lui Dumnezeu, învăţăturile legii noastre creştineşti, să ne supunem şi să împlinim legile patriei, dând astfel celece sunt a lui Dumnezeu lui Dumnezeu şi celece sunt ale chesarului, chesarului.

Să nu uităm, iubiţi creştini, nici aceea, că singură biserica noastră strămoşească, credinţa în Dumnezeu şi legea creştinească ne-au susţinut pe noi întregi, aşà precum suntem azi. Acestea ne-au fost scut şi apărare în decursul veacurilor de urgie, numai prin ele a scăpat neamul nostru de peire şi ne-am putut susţineà până acì ca români şi ca creştini.

* * *

Cu aceste închei, poftindu-vă tuturor An nou fericit şi ajutor dela Dumnezeu la purtarea sarcinilor din noul an, pe care Vă doresc să-l petreceţi cu toţii în deplină bucurie, fericire şi mulţămire sufletească, şi Vă rog, ca cuvintele, ce vi le-am rostit azi, să le întipăriţi adânc în inimile voastre şi să urmaţi aceste învăţături spre binele vostru sufletesc şi trupesc, ca Dumnezeu să ne deà fericirea vremelnică şi vecinică. Amin.

Pr. ***Ioan Handa.***

Pentru noi.

Un preot de-al nostru, abonat la «Revista Teologică» dela începutul apariţiei ei, ni-a trimis o scrisoare mai lungă, din care extragem următoarele:

«Vă plângeţi adeseori că aveţi o mulţime de abonenţi, cari nu plătesc abonamentul la revistă, deşì n'au retrimis-o dela

primul număr, dacă n'au avut de gând să se aboneze la ea, ci au primit-o ani de-arândul. Eu într'adevăr nu pot înţelege conştiinţa unor astfel de *preoţi.* Nu înţeleg cum pot să existe astfel de preoţi, cari *să nu cetească!* Repet: preoţi din veacul al XX-lea cari să nu cetească, cari să aibă oroare de carte! Preoţi lipsiţi de atâta îndemn de-a se cultivà pe sine, de-a se cultivà îndeosebi în cele teologice, încât când le soseşte un număr dintr'o revistă teologică, din singura revistă teologică ortodoxă românească din biserica noastră, să nu aibă interesul să o primească în casa lor şi să o cetească cu toată plăcerea, ci o retrimit cu înştiinţarea «*vissza*». Să vede că acest «vissza» e deviza unor atari preoţi, adecă ei merg cu sufletul tot «vissza», ca racul, în loc să progreseze.

Nu înţeleg apoi, cum pot să existe preoţi cari primesc revista ani întregi, *dar nu o plătesc,* nici chiar atunci când li-se cere odată şi de douăori plata abonamentului. Auzi creştine, să ştì că o seamă de oameni idealişti şi cu carte fac o muncă cinstită, ca să lumineze pe alţii cu ce au mai bun în sufletul lor, că acei oameni cheltuiesc şi parale ca să scoată o revistă pe seama preoţimii, iar tu preotule, le primeşti munca lor, banul lor, revista lor ani de-arândul *fără să plăteşti abonamentul!* Aceasta e nu numai lipsă de demnitate, nu numai nedreptate, ci ceva cu mult mai rău... Las să-i zică fiecare pe nume.

Dar toate acestea să nu Vă descurajeze. Din experienţa de până acuma scoateţi învăţăturile pentru preoţii cei negligenţi pentru ceice nu sunt preoţi la locul lor, iar revista o duceţi mai departe pentru cei buni, căci se vor găsì doar într'o mitropolie întreagă atâţia preoţi buni, ca să nu lase să dispară singurul lor organ de specialitate! Ar fi într'adevăr *o ruşine* să dispară!

Eu aş crede că trebue să provocaţi încă odată pe toţi restanţierii revistei. Dacă nu vor plătì nici atunci, ***să-i tipăriţi cu numele*** în revistă, ca să-i ştie toată lumea. Aşa a făcut o revistă din România: sub titlul «***Preoţi pomanagìi***» a publicat numele preoţilor cari au crezut că pot primì revista de pomană. La conferinţele preoţeşti să li-se cetească numele acelor preoţi din fiecare tract protopresbiteral şi să fie traşi la răspundere de colegii lor.

Dacă nici acest mijloc n'ar folosì nimic, atunci ***să-i arătaţi arhiereilor şi consistoarelor***, după eparhii, ca să fie *provocaţi* să-şi facă datorinţa faţă de literatura bisericească. Căci dacă e datorinţă pentru fiecare preot să plătească b. o. «Telegraful Român», de bună seamă e mai mare datorinţa să plătească 10 cor. anual pentru «Revista Teologică».

Dacă nici aceste măsuri n'ar folosì — ceeace e greu de crezut! — atunci *recurgeţi la advocat şi judecătorie.*

Eu am cetit totdeauna cu plăcere revista şi mi-ar lipsì ceva, dacă n'aş mai avea-o. Nu descurajaţi, ci lucraţi şi de aici înainte la ea, îndeosebi siliţi-vă să apară regulat, căci neregularitatea e singura ei scădere. Cu ea se scuză şi neplătitorii, dar nu tocmai pe drept, pentrucă o revistă ştiinţifică totdeauna e actuală.

Aceasta e părerea mea despre revista noastră. Cred că nu vă supăraţi pentru cele scrise».

Am reprodus părerile unui cetitor, care ne apreciază munca noastră şi e indignat de purtarea unor preoţi faţă de ea. Sfaturile ce ni-le dă, *le vom pune în aplicare.* Am şi trimis provocări de plată tuturor restanţierilor. Vom vedeà rezultatul!

In biserica soră şi-a ridicat cuvântul în această importantă chestiune *un arhiereu*, care înţelege ce înseamnă literatura teologică pentru cultura unei preoţimi şi a unei biserici. Iată ce cetim în «*Cuvântul adevărului*», Nr. 1. a. IV.

«Un alt arhieresc cuvânt este al P. S. Sale Dr. Traian Frenţiu, episcopul Lugojului. Este acesta cuvântul arhierului cunoscător al vremilor prin cari trecem. Indeamnă preoţimea la adâncirea vieţii sufleteşti, la ce va ajunge folosind mijloacele cele mai acomodate, între cari loc de frunte are lectura, lectura bună. Constată faptul că în timpurile mai recente, mulţămită lui Dumnezeu, ni-sa dat prilejul să ajungem la o lectură bună şi în limba română, pe care o găsim în cărţile mai de seamă şi în revistele scrise în spirit creştinesc. «Şi oare nu e datorinţa noastră — zice arhierescul cuvânt — să propagăm cât mai mult cărţile şi revistele scrise în spirit creştinesc şi în limba română? Şi totuşi cu durere trebue să constatez, că nu arareori ne vin plângeri din partea redacţiunlor, *că mulţi preoţi nu-şi achită abonamentul,* ci rămân ani dearândul în restanţă, prin

ce apoi revistele acestea creştineşti nu se pot desvoltà». P. S. Sa îndeamnă preoţimea la achitarea regulată a abonamentelor declarând că *«dela anul nou incepând, contra tuturor acelora, cari vor fi acuzaţi de redacţiuni, că nu-şi achită datoria, voi fi constrâns să dau curs liber procesului ca în contra unora, cari pe nedreptul reţin averea altora»*.

Sperăm că acest punct de vedere va fi acceptat şi de către PP. SS. noştri arhierei.

Redacţia.

MIŞCAREA LITERARĂ.

Două broşuri de predici. *Părintele C. Moldovan* sub titlul: «*Invaţă-ne să ne rugăm*», tipăreşte într'o broşură de 80 pagini, 10 predici prelucrate din nemţeşte. Şi bine face. E dovada omului care munceşte conştienţios în slujba pe care o ocupă şi e un merit, că vine în ajutorul colegilor săi, prin rodul ostenelelor sale de a vestì cuvântul Domnului în această vreme, când mai mult e trebuinţă de a îndreptà şi ochii oamenilor spre Dumnezeu. Deşì prelucrări, broşura are dreptul la recunoştinţa noastră. Au şi prelucrările un rost însemnat în lipsa de originale. Când trebuinţa e arzătoare, — cum o trebuinţă arzătoare e în zilele de acum adăparea sufletelor cu apa vieţii, ce isvoreşte din cuvântul Domnului, — nu are atâta însemnătate de unde faci seamă de ajutorul ce îl dai vecinului năcăjit şi lipsit, câtă importanţă are in sine faptul că l-ai ajutat, măcar de vei fi împrumutat de aiurea, numai să nu laşi să sufere pe celce îţi bate la uşă. Şi decât să stai pitit în umbră şi să strigi numai din vreme în vreme la trecătorii grăbiţi, cari s'aleargă să-şi împlinească datoria, totuşi e mai cinstit să muncesti după puteri, chiar imitând lucrul altuia, ori împrumutând cuviincios resultatele bune şi frumoase la cari a ajuns cineva, fie şi un străin de tine şi de ai tăi. Aşà e cu prelucrările; cerinţa principală e să fie un bun accesibil, să poată devenì un bun comun, care să aducă roade folositoare. Şi predicile păr. Moldovan au această însuşire. Măsurate cu regula strict omiletică, poate nu vor răspunde tuturor cerinţelor dar aceasta ar fi o învinuire ce s'ar puteà aduce

cel mult originalelor, nu prelucrării, însă nu trebuie să se uite că sunt alcătuiri *ocazionale*, cari răspund unor anume împrejurări.

Aflu chiar că felul săltăreţ de expunere răspunde pe deplin sentimentelor şi gândurilor, ce ne robesc în aceste vremuri, gânduri şi simţiri, ce aleargă neliniştite dintr'o clipă într'alta, fără posibilitatea de a se statornicì într'o direcţie din pricina grijilor, temerilor şi îndoelilor ce ne chinuesc. Azi povestirea unei întâmplări de pe câmpul de luptă, o rază de lumină prinsă şi numai pe câteva clipe pentru a luminà întunerecul ce ne cuprinde, câteva cuvinte scrise de un fiu ori soţ din linia de foc, comentate într'un limbaj creştinesc, prind în sufletnl ascultătorilor, fac efectul pe care nu-l ajungeau argumente grupate cu multă grijă şi sistem în felul obicinuit al predicilor din alt timp. Mai au chiar aceste predici o învăţătură preţioasă pentru noi, când ne îndrumă să ne desbărăm de tonul obicinuit al dăscălirii continue, de felul predicii, în care se mustră într'una mulţimea, pentru vieaţa păcătoasă pe care o duce; să ne desvăţăm de a înfruntà mereu, fapt care mai adeseori răsvrăteşte decât îndreaptă. E mult mai nimerit să analizezi starea sufletească a păcătosului, să-i înfăţişezi pilda respingătoare a unei vieţi urâte, dar imediat să exprimi încrederea în ascultători, că ei nu sunt aşà, nu pot lunecà în aşà măsură pe calea inconştienţei. Şi mai nimerită e predica sprijinită pe pilde şi asemănări de o adevărată frumseţă şi valoare creştinească.

Cele 10 predici îmbrăţişează în deosebi trei probleme. Invaţă-ne să ne rugăm, — ajutaţi să luptăm prin rugăciuni cătră Dumnezeu — şi la ce ajută rugăciunea: e cuprinsul celor 3 dintâi; următoarele tratează despre nădejde: încredinţează lui Dumnezeu calea ta, — prin tăcere şi nădejde, — şi fericit bărbatul care nădăjdueşte spre dânsul. A 7-a stărue asupra credincioşiei dintre soţi îndeosebi, iar cele 3 din urmă au de obiect iubirea: întru toate aceste biruim, — porunca cea mare, — şi Dumnezeu ne iubeşte pe noi.

Se cuvine să primim cu bucurie această «parte din munca desvoltată în toate Duminecile de pe amvon pentru credincioşii mei din Cristian», — cum spune autorul, — munca unui preot harnic, la care adauge şi o frumoasă faptă de caritate, oferă 50% din profit pentru orfanii ostaşilor căzuţi în răsboiu. (Se capătă la Librăria arhidiecezană în Sibiiu, preţul Cor. 1·60.)

A doua broşură de care fac pomenire e a părintelui *N. Runceanu din România:* ***«Predici la sărbătorile mai însemnate»***. Sunt 20 de predici la 17 sărbători. Fiecare predică începe prin o expunere asupra însemnătăţii istorice a sărbătorii, se înfăţişează apoi vieaţa şi faptele sfinţilor, din cari se scot concluzii şi potrivite îndrumări creştineşti (sfinţii Constantin şi Elena, sf. Dumitru, sf. Nicolae, sf. Ioan Botezătorul, sf. George). În legătură cu sărbătoarea sfinţilor apostoli Petru şi Pavel se tâlcueşte ce înseamnă pentru fiecare creştin cuvintele: «Saule, Saule pentruce mă prigoneşti?» Întru preamărirea Maicei Domnului sunt 3 predici: la Adormire vorbindu-ne despre ascultarea de cuvântul lui Dumnezeu şi păzirea lui, la Intrarea în biserică se dau poveţe despre datoria părinţilor către copii, iară la Bunavestire despre smerenie. În legătură cu praznicele împărăteşti se tâlcueşte cuprinsul evangheliei dela schimbarea la faţă, se arată ce a adus Domnul pe pământ prin naşterea sa, cari sunt luminile ce se varsă în suflete dela sărbătoarea întimpinării Domnului, ce să facem noi ca să binemerităm măreaţa înviere şi în urmă se comentează cu aplicări frumoase povestirea evangheliei dela Inălţare. Mai adăugând cuvântările dela Înălţarea sf. Cruci, dela sf. arhangheli şi anul nou, — care nu trebue să fie o sărbătoare din obiceiu ci un moment de reculegere sufletească, — am dat cuprinsul broşurei de peste 200 pagini, format neobicinuit pentru cărţi de predici. Predicile sunt ţinute într'un grai limpede şi curgător, întru toate pe înţelesul poporului. Învăţăturile se ilustrează cu citate din sf. Scriptură, nu tocmai multe, dar nimerit alese.

Cuprinzând însemnat material religios, se recomândă atenţiunii broşura care nu costă decât Cor. 1·40.

Pr. ***P. M.***

Calendarul Asociaţiunii, pe anul visect 1916, întocmit de Nicolae Iosif. Preţul 40 bani.

Călindarul dela Cluj, pe anul visect 1916, întocmit de A. Melin.

Amândouă aceste Calendare au cuprins potrivit pentru poporul dela sate.

CRONICĂ.

— —

Tuturor colaboratorilor, abonaților și prietenilor «Revistei Teologice» le urăm:

Sărbători fericite!

Aviatorii de pe Zepeline despre alcool. După ultimul atac ce l'au făcut Germanii cu Zeppelinele lor în contra Angliei, căpitanul *Mathey* a făcut unui ziarist american între altele și următoarea mărturisire: «Inainte de a începe expediția noastră, am mâncat bine. In decursul expediției am luat din când în când câte-o înghițitură de cafea ori ceai cald, păstrat în sticle sistem «Thermos». Noi toți ne reținem dela orice fel de beuturi spirtuoase, căci în decursul călătoriei noastre aeriane trebue să fim treji la cap și cu nervii calmați, iar acestea sunt lucruri pe cari alcoolul nici decum nu le favorizează».

*

O pastorală foarte frumoasă și plină de învățături mângăietoare a trimis de toți stimatul și iubitul nostru episcop al dieçezei Caransebeșului, *P. S. Sa Dr. E. Miron Cristea* «iubiților noștri fii credincioși, cari luptă pe toate câmpurile de răsboi, sau zac răniți și bolnavi prin spitalele țărilor». Cetindu-o frații noștri din răsboi, vor simți din cuvintele ei dragostea caldă și grija părintească cu care se cugetă la dânșii arhiereul lor. Raza de nădejde care li-se va strecurà în inimi, le va da tărie să suporte mai ușor povara năcazurilor și suferințelor răsboiului, care li s'a impus. In sufletele lor va crește și mai mult alipirea față de biserica strămoșească și de păstorii ei, cari în vremuri grele își cercetează fiii îndepărtați și îndurerați cu poveçe pline de mângăiere.

*

Un filantrop. In săptămânile trecute a trecut la cele vecinice preotul *Augustin Beleș* din comuna Șimand. In decursul activității sale, defunctul a fost un preot devotat bisericii și poporului, ceeace a dovedit și prin testamentul său, lăsând o frumoasă avere, de peste 70 mii coroane, pentru scopuri culturale și de binefacere. Dumnezeu să-l odihnească în lăcașurile drepților!

*

O frumoasă interpretare a slujbei ce o face preotul o găsim într'unul din discursurile ce le-a rostit în zilele trecute dl *Ioan C. Brăteanu*, ministrul-președinte, în camera română. Dupăce a răspuns opoziției că România astăzi se bucură de «respect și considerare din partea străinătății», a arătat de ce a cerut liniște din partea opoziției, apoi a terminat așà: «In orice fel nu este drept și nu se cuvine să luați în nume de rău atitudinea hotărîtă a majorității, *încrederea ei liniștită,* pentrucă ea nu e impusă de un om sau de colegii săi din minister, ci de *misiunea* ce o avem, precum în

biserică, când preotul slujeşte, reculegerea şi respectul se impune de slujba care o face, pentrucă în cuvintele lui nu grăeşte voinţa unui om, ci *credinţa unanimă a acelora care-l încunioară şi nădejdile lor, ale tuturor*».

*

Teologii nu pot fi desbrăcaţi în faţa comisiei de asentare. Se ştie că teologii au drept bazat în lege, de-a nu fi desbrăcaţi cu ocazia asentării, comisia de cercetare trebuind să se mulţumească cu declaraţia ce o fac teologii despre starea lor sanitară. In «Românul» cetim despre un caz de abatere dela legea şi practica de până acum. «A făcut nu de mult senzaţie foarte penibilă procedura unei comisii care asentà într'o localitate din apropierea Aradului, unde se ştie, există institut de teologie. Această comisie i-a provocat adecă pe teologi să se desbrace şi i-a pus sub măsură. Preşedintele comisiei administrative a făcut arătare împotriva acestei proceduri a comisiei de asentare. Ministrul apărării ţării a dresat de urgenţă comisiei porunca, *ca în viitor să se abţină dela proceduri de aceste ilegale.* Nu numai preoţii au acest favor, ci şi oricare bărbat obligat a se prezentà la asentare poate cere ca să fie vizitat de medic, după un paravan».

Având acest favor, e bine ca teologii să ceară observarea lui cu ocazia asentărilor.

*

„Cugetarea creştină îndulcind grozăviile răsboiului". Revista «Amvonul» dă conţinutul unui articol publicat de păr. arhim. *Iuliu Scriban*, într'o altă revistă din Ţară, sub titlul de mai sus. P. C. Sa vorbind de legătura produsă între popoare prin cultură, a spus că această legătură prin răsboi s'a pierdut. Răsboiul samănă acum ură nemăsurată, neîncredere şi vrăşmăşie între popoare. Oamenii s'au apucat să rezolve cu forţă ceeace trebuià rezolvit pe calea dreptăţii... Ura vorbeşte — şi ea este aşà de puternică, că a tras cu buretele peste toată alianţa culturală existentă până acum.

Totuşi a mai rămas ceva care nu vrea să tacă, şi acesta este glasul creştin, care vorbeşte în numele Invăţătorului din Nazaret peste foc şi peste bubuitul tunului. Căci la două zile dela declararea răsboiului s'a şi înfiinţat în Londra o societate pentru ajutorarea Germanilor, Austriacilor şi Ungurilor care s'ar aflà în nevoe. In acelaş timp în Germania la Berlin s'a înfiinţat un birou la fel, cu scopul de a procurà informaţiuni cu privire la Germanii din străinătate şi la străinii din Germania. Afară de acestea mai sunt şi alte societăţi în Anglia, tot cu asemenea scopuri binefăcătoare.

Toate acestea sunt opera creştinismului, însemnând iubirea vrăşmaşului.

Setea noastră de a veni în ajutor şi de a îndulcì chinurile nu cunoaşte graniţe. Da, această trebuinţă ţâşneşte cu şi mai multă putere acolo unde în suferinţa cea mai străină, noi găsim trăsăturile propriei noastre suferinţe. Ceeace uneşte pe oameni e înfipt cu rădăcini mult mai adânci în fiinţa noastră, decât ceeace îi desparte. Dacă vom puteà legà rănile pe care suntem nevoiţi să le facem, şi dacă şi în ţările vrăşmaşe se va face tot aşa, aceasta va fi o garanţie, că pe viitor vor străluci zile mai limpezi.

In mijlocul fierberii care ruinează împrejurul nostru atâtea lucruri, pe care noi le socoteam vrednice a durà în etern, putinţa unei astfel de acţiuni îmbracă în fier curajul nostru şi ne dă speranţa că punţi noi vor puteà

fi recladite, pe întinsul cărora din nou se vor unì, intim, într'o silință comună oamenii care acum se găsesc depărtaţi unii de alţii.

Hristos continuă a vorbì oamenilor din ruinele care fumegă. Ei recunosc că El îi face datori să vorbească în contra urilor şi peste graniţele politice şi naţionale. Dragostea către aproapele, la care se referă cei ce duc această acţiune, arată că drumul de pe Golgota este cel ce ţine calde inimile lor. Numai El a mai rămas, celce lucrează în mijlocul valurilor ce au scormonit toate patimile omeneşti, Domnul, care nu cade sub vijelia oamenilor, fiindcă El nu este dela oameni.

*

Preoţii din armata Franţei. In Franţa serviciul militar este obligator pentru toţi cetăţenii, fără vre-o deosebire. Chiar clericii, cari până la 1889 se bucurau de scutire, dela această dată, deşi propriu zis nu erau supuşi la serviciul militar activ, totuş prin legea specială din acel an au început a fi înscrişi la serviciul sanitar al armatei, unde aveau să servească în caz de mobilizare. Iar dela 1905, când s'a denunţat concordatul, făcându-se separaţiunea între biserică şi stat, serviciul militar activ, de cazarmă, a ajuns obligator şi pentru cler, potrivit cu aptitudinile fiecăruia.

Nu este mai puţin adevărat însă, că armata franceză îşi are organizat încă din timp de pace şi serviciul său de *preoţi* militari, cari îşi exercită atribuţiile lor ca atari. Numărul lor acum trece de 300, ceeace vine 4 sau 5 preoţi militari pentru un corp de armată. Numărul lor fiind neîndestulitor pentru nevoile religioase ale armatei, a fost aproape îndoit prin numirea preoţilor militari *ajutători.* Iar acum, cu ocaziunea răsboiului, s'a organizat un birou de preoţi militari *voluntari,* meniţi a înlocuì pe cei răniţi sau morţi în răsboi. De asemenea, din August 1914, s'au făcut numiri de preoţi, pentru durata răsboiului numai, şi la flota maritimă, unde se găsesc azi vre-o 14 preoţi militari.

Numărul acestor clerici chemaţi în serviciul armatei, dar cu dreptul de a-şi purtà haina lor şi numai pentru cele preoţeşti, este covârşitor întrecut de al clericilor — de mir şi călugări — mobilizaţi la serviciul sanitar şi la cele auxiliare, ca: administraţie, birouri, intendenţă, etc. Nu se numără mai puţin de 20,000 în această categorie, în care sunt cuprinşi cei între vârsta de 30—46 ani şi recrutaţi în condiţiunile legii dela 1889, amintite mai sus, până la separaţiunea bisericii de stat din 1905.

Militarii aceştia preoţi — simplii soldaţi, subofiţeri şi ofiţeri — nici sub haina militară n'au încetat a fi preoţi. Ziarele franceze au istorisit adesea isprăvile lor militare precum şi entuziasmul şi încrederea camarazilor încurajaţi cu cuvinte sfinte şi spovediţi chiar în toiul luptelor de dânşii. Nu mai puţin, ei au fost un preţios ajutor preoţilor militari, ca şi cei dela serviciul sanitar şi auxiliar, săvârşind adesea liturgii înainte de a începe lupta ori îndeplinind şi alte servicii religioase de circumstanţă. Pericolele răsboiului mutând sufletele, i-a făcut mai plăcuţi, chiar respectaţi şi ascultaţi între camarazi şi superiori, tocmai pentru calitatea lor sacerdotală, pentru care erau dispreţuiţi în timp de pace. Şi nu sunt puţini aceia cari nădăjduesc că din răsboiu se va întoarce o Franţă plină de credinţă religioasă, în care «preoţii cu raniţa în spate» îşi au meritul lor.

(*«Adevărul bisericesc»*).

Sumarul „Revistei Teologice" pe anul 1915.

Studii și articole.

		Pagina.
Nichita Albu:	Foloasele suferințelor	41
—	Al Domnului e pământul	297
Dr. Nicolae Bălan:	Ostași credincioși în Noul Testament	137
—	Societăți pentru cultivarea raporturilor internaționale și a uniunii bisericești	150
—	Religiune și știință	201
—	Un creștin: † Virgil Onițiu	234
Ilie Beleuță:	Despre toleranța creștină	82
—	Despre principiile uniunii creștine și oarecari piedeci ce le-a întâlnit	228
—	Despre studiul sfintelor Scripturi și mai ales al Noului Testament, ca mijloc de reformă și de unire	276
Dim. I. Cornilescu:	Pacea lui Hristos și vremile de azi	1
Dr. George Comșa:	Originea și însemnătatea cuvântului «cleric»	283
Dr. S. Dragomir:	Alegerea și numirea episcop. unit Ioan Patachi	264
Dr. Ioan Felea:	«Noi am aflat pe Hristos»	73
Gruia:	Dimitrie Eustatievici din Brașov, secretarul episcopului Dionisie Novacovici, e cel dintâi gramatic român	93
—	Trei episcopi vechi ai Orăzii-mari	147
—	Moldovenii la sinodul din Constanța în 1418	207
Gh. Henția:	Arta de a deveni fericit	109
—	Un păcat e mama celoralalte	176
—	Puterea conștiinței	218
Pr. Ioan Handa:	Cuvântare de Anul nou	316
Dr. Ioan Lupaș:	Spre căile Domnului	4
P. Morușca:	Părticele pentru cuminecarea credincioșilor	289
D. Nicandru:	Unde este Dumn zeu	215
Pr. Ioan Popa:	Învățăminte scoase din răsboiu	311
Un preot:	Propunerea păr. C. Nazarie	168
Redacția:	Un iubileu rar	37
Arhim. Scriban:	O nouă fază a iezuitismului	45
—	O nouă fază a iezuitismului	76

Predici.

		Pagina.
Dr. Nicolae Bălan:	Nădejdea și încrederea în Dumnezeu	15
—	Lumina Voastră	118
Dr. Ioan Broșu:	Să jertfim, predică de răsb iu	251
Dr. Ioan Felea:	Predică pentru timpul răsboiului	162
Iosif Pop:	Predică la introducerea în parohie	156
Ioan Popa:	Cuvântare despre frica de Dumnezeu	52
Simeon Popescu:	La Bunavestire	21
Pr. Romul Platoș:	Predică de Crăciun	301

Diverse.

N. Albu:	«Multe feliuri de chei»	11
Redacția:	Pentru noi	320
N. B.:	Pilde și asemănări	30
	O frumoasă mărturie. Cavalerul în mănăstire. Stoi plutitori. Valoarea aurului Cel ce vede bine. Adevărate încassări. Ravagiile alcoolului. Adevărăta avere	34
—	Pilde și asemănări	63
	Restabilit. La văpsitor. O observație nebăgată 'n seamă. Trebuește un conducător. Mântuit prin cartea de rugăciuni. Pâne nu piatră! La Graveloth	66
—	Pilde și asemănări	186
	Liniște. Incredere. «Neîncetat vă rugați!» Ce face iubirea? Ce sfârșit au avut 4 mari cuceritori militari? Cea mai mare iubire	190
—	Pilde și asemănări	236
	Izvoare deschise. O vorbă bună la timp potrivit. Cele mai prețioase odoare. Mergi în jos? Proba cu apă. Du te la locul tău! Cea mai bună meserie. Temelia cea sigură	240
—	Pilde și asemănări	293
	Mormântul lui Avesalom. Unde poți găsi mângăiere? Unde-i Biblia ta? Predici fără Hristos. Și-a schimbat simțămintele	
Dim. I. Cornilescu:	Pe Golgota	50
Ortodoxul:	Două mentalități	59

Mișcarea literară.

N. B.:	Calendarul creștinului pe anul 1915	50
—	Mărturisirea ortodoxă a bisericii catolice și apostolice de Răsărit	67

		Pagina.
N. B.:	Vasile Lascar. Evenimente actuale din biserica catolică. Chestiuni vitale	69
—	D'Uxkull, La Baroniie: Exposé	128
—	Societatea religioasă şi culturală	131
—	Curs de Teologie morală	132
P. M.:	Indrăzniţi, eu am biruit lumea	126
—	Anuare şcolare	191
—	Elemente de catehetică	241
—	Părţi alese din Biblie	244
—	Viorica	246
—	Două broşuri de predici	323

Cronică.

N. B:	Către cetitori. Procanonul lui Petru Maior. Indrăzniţi, eu am biruit lumea	36
—	Pentru cetitori. O mişcătoare mărturisire de credinţă. Sf. Apostol Petru la Sf. Sinod din Bucureşti	69
—	Odoarele mănăstirilor din Bucovina — la Viena	70
—	Ura în răsboi	71
—	Sinoade eparhiale	72
—	Către cetitori	132
—	Vorbirea primatelui Ungariei	133
—	Cum au serbat ostaşii noştrii Paştile	133
—	Lucrări reformatorice în biserica Greciei	134
—	«Timpuri adevărate»	135
—	Un avertisment îndreptăţit	136
—	Către cetitori. Nou arhimandrit. Două rectificări	193
—	Procanonul lui Petru Maior	196
—	Intoarcere la credinţă	199
—	Cuvinte remarcabile	200
—	Către cetitori	247
—	Noul director al liceului nostru din Braşov	296
—	Biblia — dar dela fraţi pentru prizonierii noştri	296
—	Victimele beţiei	296
—	Aviatorii de pe Zeppeline despre alcool	296
—	O pastorală foarte frumoasă	326
—	Un filantrop	326
—	O frumoasă interpretare a slujbei, ce o face preotul	327
—	Teologii nu pot fi desbrăcaţi în faţa comisiei de asentare	327
—	Cugetarea creştină îndulcind grozăviile răsboiului	327
—	Preoţii din armata Franţei	328

		Pagina.
P. M.:	«Cercul de publicaţii morale şi religioase» . .	194
—	† Ioan Micu Moldovan. † Leontin Simonescu. O mare descoperire	195
—	Nu vine lumea la biserică	197
—	De ce Evreii se roagă cu capetele acoperite, iară noi Creştinii cu capetele descoperite? . .	197
—	Propaganda adventistă	198
—	Concordatul dintre Vatican şi Serbia	199
—	Proiectul guvernului de ajutorare a funcţionarilor şi preoţimea	247
—	Jubileul institutului pedagogic din Blaj . . .	248